

خط قرمزهای ازدواج در فضای مجازی / چشم جامعه را کور کرده‌ایم

براساس آمارها، سن ازدواج در کشور در حال افزایش و نرخ وقوع ازدواج رو به کاهش است؛ کارشناسان دلایل مختلفی را برای این پدیده ذکر می‌کنند که نبود فضای سالم برای آشنایی جوانان یکی از آنهاست.

براساس آمارها، سن ازدواج در کشور در حال افزایش و نرخ وقوع ازدواج رو به کاهش است؛ کارشناسان دلایل مختلفی را برای این پدیده ذکر می‌کنند که نبود فضای سالم برای آشنایی جوانان یکی از آنهاست.

خبرگزاری مهر، گروه جامعه: آمارها از کاهش تمایل جوانان به ازدواج خبر می‌دهد. در سال ۹۶ میزان ازدواج در کشور نسبت به سال پیش از آن ۹.۵ درصد کاهش یافت. اگرچه براساس اعلام معاون رئیس قوه قضاییه در بهار امسال نسبت به بهار سال گذشته شاهد افزایش ۲ درصدی ازدواج در کشور بوده ایم اما در یک نگاه کلی، با توجه به وجود بیش از ۱۰ میلیون جوان در سنین ازدواج و دانستن این نکته که میزان عمومی ازدواج به ازای هر هزار نفر جمعیت ۷.۶ نفر است، باید پذیرفت که جوانان با محافظه کاری بیشتری پا در کارزار ازدواج می‌گذارند.

در یکسال منتهی به اردیبهشت ۹۷ حدود ۶۰۵ هزار مورد واقعه ازدواج در کشور ثبت شد که همین آمار می‌&wnjz؛ گوید میانگین سن مردان در نخستین ازدواج به بالای ۲۷ سال رسیده است. همچنین سن ازدواج در دختران به ۲۳ سال نزدیک شده است. این اعداد نشان می‌دهد جوانان ازدواج خود را به دلایل گوناگون به تاخیر انداخته‌&wnjz؛ اند تا جایی که برخی کارشناسان معتقدند ارزش‌&wnjz؛ های نهفته در نهاد ازدواج معنی و مفهوم خود را در میان جوانان از دست داده است.

در یکسال منتهی به اردیبهشت ۹۷ حدود ۶۰۵ هزار مورد واقعه ازدواج در کشور ثبت شد که میانگین سن مردان در نخستین ازدواج به بالای ۲۷ سال رسیده و میانگین سن ازدواج در دختران به ۲۳ سال نزدیک شده است. با اینکه دلایل مختلفی برای کم شدن میزان ازدواج در کشور و همچنین تاخیر سن ازدواج در جوانان مطرح می‌&wnjz؛ شود، اما به اعتقاد بسیاری صاحب نظران، نبود فضاهای آشنایی برای جوانان یکی از دلایل تاخیر یا کاسته شدن از انگیزه دختر و پسرها برای ازدواج به شمار می‌رود و کارشناسان همین عامل را یکی از عوامل اصلی در بالا بودن نرخ طلاق در سال‌&wnjz؛ های نخست زندگی می‌&wnjz؛ دانند؛ به طوری که براساس اعلام سیدجواد رضوی، مدیرکل دفتر نظارت بر امور جوانان وزارت ورزش و جوانان در سال ۹۶ حدود ۱۱ درصد طلاق‌&wnjz؛ ها در سال نخست زندگی مشترک رخ داده است.

این واقعیت که نرخ طلاق با افزایش سال‌&wnjz؛ های زندگی مشترک در میان زوجین سیر نزولی به خود می‌&wnjz؛ گیرد نشانگر آن است که جوانان هرچه بیشتر نسبت به خصوصیات یکدیگر آشنا شوند، سازگاری بیشتری دارند و تمایل به تداوم زندگی مشترک در آنها افزایش می‌یابد؛ حقیقتی که اهمیت شیوه آشنایی و ازدواج در جوانان را بیش از پیش آشکار می‌کند.

از دیرباز آشنایی دختران و پسران با هدف ازدواج در جامعه سنتی ایران از طریق معرفی اقوام و بستگان نزدیک انجام می‌شده است. به طوری که دختر و پسر شاید بدون اینکه از قبل شناخت کاملی نسبت به یکدیگر داشتند، با وساطت بزرگان فامیل وارد فرآیند عقد و ازدواج می‌شدند. از آنجا که در این روش ازدواج نه پیوند ۲ نفر بلکه پیوند یک قوم، طایفه یا فامیل به شمار می‌رفت، تحت سیطره نهادهای سنتی و نظارتی، این ازدواج دوام بالایی داشت. با گسترش شهرنشینی و ورود مدرنیته به جامعه ایرانی و نفوذ آن حتی به دوردست‌ترین مناطق و روستاها، شیوه سنتی ازدواج کارکرد خود را از دست داده است و شاهد نوعی سردرگمی در میان جوانان برای ازدواج هستیم.

نیره توکلی، جامعه شناس در همین زمینه معتقد است که نوع جامعه در هر مرحله‌&wnjz؛ ای با نوع روابط انسان‌&wnjz؛ ها، آشنایی‌&wnjz؛ ها و ازدواج به عنوان یکی از نهادهای اجتماعی رابطه دارد. در جوامع سنتی که روابط بیشتر چهره به چهره بود، ازدواج قراردادی بین ۲ خانواده به شمار می‌&wnjz؛ رفت و اصطلاحاتی چون «ناف بریدن»؛ و «اسم روی هم گذاشتن»؛ مربوط به همین دوره است. در این دوره عشق و آشنایی نقش چندانی در ازدواج نداشت. جوامع کوچک و کم تعداد بود و افراد به صورت رو در رو همدیگر را می‌شناختند. اما با رواج شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرها، روابط چهره به چهره از بین رفت و نهادهای دیگری چون نهادهای آموزشی، محیط کار و اشتغال و فعالیت‌&wnjz؛ های هنری و ... جای مناسبات فردی را گرفت. البته هنوز در جوامعی که بسته تر

هستند روابط خویشاوندی و درون گروهی تحت عنوان <laquo>درون همسری</raquo> رواج بیشتری دارد.

امروز با توسعه جوامع و در ایجاد جامعه مدنی، بیشتر آشنایی<wznj>ها و ازدواج<wznj>ها باید از طریق نهادهای اجتماعی، شغلی، آموزشی، ورزشی و نهادهایی از این دست رخ دهد که دختر و پسر در این فضا با هم آشنا می شوند.

این استاد جامعه شناسی با توصیف جامعه امروز ایران و نهادهای دخیل در آشنایی دختران و پسران می<wznj>افزاید: در جامعه امروز ایران با ۲ موضوع مواجهیم. از سویی نهادهای سنتی و خانوادگی کارکرد خود را از دست داده است و از سوی دیگر نهادهای جدید که حد واسط افراد در روابط اجتماعی هستند به خوبی جایگاه خود را پیدا نکرده است. تفکیک<wznj>های جنسیتی در فضاهای عمومی که گاه در آن افراط هم شده است سبب شده تا دختر و پسر نتوانند به نحوی سالم در محیط تحت نظارت عمومی وارد یک رابطه اجتماعی با هدف آشنایی و ازدواج شوند. البته مساله فقط نفس آشنایی نیست بلکه در حین تعاملات اجتماعی سالم، بهترین و عمیق ترین آشنایی شکل می گیرد. در فضاهای بازی که جامعه با عرف و سنت<wznj>های خود تعیین می کند روابط تا چه اندازه مجاز است پیش برود و اگر از آن تخطی صورت پذیرد، نهادهای کنترلی جامعه به سرعت وارد عمل می شوند.

فضای مجازی خلاء هایی را در روابط جوانان پر می<wznj>کند؛ باید جذابیت<wznj>های موازی را شکل دهیم تا فضای مجازی کارکرد خود را داشته باشد و جامعه هم راه خود را برای زمینه<wznj>سازی آشنایی و ازدواج جوانان هموار کند توکلی می گوید: اگر تعاملات اجتماعی سالم جایگزین آشنایی<wznj>های زودگذر شود، این شرایط فضایی را سبب می شود تا افراد پیش از اینکه تصمیم به ازدواج بگیرند، شناختی بهتر از هم کسب می کنند که نتیجه ارتباطات اجتماعی است؛ نه نقش بازی کردن، غلو کردن یا پنهان کاری با هدف رسیدن به ازدواج. دختر و پسر در تعاملات واقعی اجتماعی وجوه بیشتری از شخصیت خود را نشان می دهند. متأسفانه ما در وضعیت فعلی در کشور چشم جامعه را کور کرده ایم یعنی اجازه نداده ایم جامعه براساس عرف و سنت خودش زمینه ساز آشنایی<wznj>های پیش از ازدواج باشد. از طرفی شاهدیم که فضای مجازی رونق بسیاری پیدا کرده است و جای بی کارکردی بسیاری از نهادها همچون آموزش، اطلاع رسانی نهادهای هنر و ... را گرفته است. در سالهای اخیر فضای مجازی کارکرد معرفی جوانان و آشنایی آنها را هم تا حد زیادی در انحصار خود گرفته است و تبدیل به تنها جایی شده که افراد بتوانند با هم آشنا شوند.

وی با بیان آسیب<wznj>های آشنایی دختر و پسر در فضای مجازی و ازدواج با این شیوه می<wznj>گوید: در این فضاها امکان شناخت خیلی کم است به ویژه برای افراد عادی و متعارف که روابط شخصی خود را در فضای مجازی وارد می کنند نه بیان اعتقادات و منش<wznj>های شخصی و اجتماعی را. این فضا می تواند اهداف و انگیزه<wznj>ها و میزان صداقت و فریبکاری افراد را به طور کامل مخفی کند و امکان راستی آزمایی اطلاعات را به حداقل کاهش دهد.

توکلی در مورد دلایل جولان فضای مجازی در آشنایی دختران و پسران جوان می افزاید: فضای مجازی تنها فضای باقی مانده است که می<wznj>تواند هم مثبت باشد هم منفی. می تواند با آزادی که در اختیار جوانان قرار می دهد، این عرصه را هم فراهم کند که افراد فریبکار وارد شوند و افراد سالم طعمه آنها قرار گیرند اما همواره این امکان هم وجود دارد که روابط سالمی هم شکل بگیرد.

سیدناصر نوربخش کارشناس آسیبهای اجتماعی هم معتقد است برای برون رفت از وضعیت فعلی، جامعه باید براساس عرف و سنت<wznj>ها و خط قرمزهای خودش تصمیم گیری کند. پشت درهای بسته و فضای مجازی خط قرمزها از بین می<wznj>رود و هر خطری امکان وقوع دارد. با این حال معتقدم با دستورالعمل کار پیش نمی رود؛ باید آگاهی جوانان را بالا برد. جذابیتی ندارد که پدر و مادر دائم به جوانان نصیحت و توصیه کنند. فضای مجازی خلاء هایی در برقراری ارتباط برای جوانان پر می کند و ما باید جذابیت<wznj>های موازی را شکل دهیم تا فضای مجازی کارکرد خودش را داشته باشد و جامعه هم راه خود را برای زمینه<wznj>سازی آشنایی ازدواج جوانان هموار کند.

وی می<wznj>گوید: تنها از این راه می<wznj>توانیم فضای مجازی را کنترل کنیم و به گسترش ازدواج<wznj>های آگاهانه و عاقلانه مبتنی بر شناخت بیشتر جوانان از هم اقدام کنیم. امروز می بینیم جوانان اشتیاق زیادی به فعالیت<wznj>های اجتماعی چون سینما و کنسرت و رفتن به استادیوم<wznj>های ورزشی و دیگر فضاهای محدود شده نشان می<wznj>دهند. مسلماً اگر چنین فضاهایی بیشتر شود و اجازه دهیم جوانان خودشان در این موقعیت<wznj>ها نشان دهند این خودبه خود آسیب<wznj>های فضای مجازی را کم می کند. وقتی شفافیت را عیب ندانیم و موقعیت<wznj>هایی را ترسیم کنیم که روابط شفاف و امن توأم با حمایت اجتماعی شکل بگیرد و جوان در این فضا احساس هنجارشکنی و قانون گریزی نداشته باشد، می توانیم امیدوارم باشیم که میزان شناخت آنها از یکدیگر

بیشتر شود.

در شرایطی که به دلایل مختلف اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... ازدواج برای جوانان جذابیت گذشته را ندارد، لازم است جامعه در بستر فرهنگی خود و با رعایت چارچوب‌های متعارف، فضایی سالم را برای ایجاد زمینه آشنایی جوانان فراهم کند تا در کنار تعمیق شناخت جوانان از یکدیگر تحت نظارت خانواده‌ها، با جولان فضای مجازی که عرصه را خالی از رقیب می‌بیند، مقابله شود.